

PROP. 4. *ximæ*; nisi vel quia est existentia eius causa, vel quia est causa actionis eius.

Concludendum igitur substantiam v.g. formam, esse formaliter ac non tantum radicaliter actuum principium; nempe vel actuum actione producendi suas potentias; vel actione eas applicandi: & quidem consequenter per se atque immediate; quod sic probatur.

Si non per se, & non immediate. Ergo mediate per aliam potentiam à se distinctam.

At si ita est; ibitur in infinitum: quia de hac potentia redibit idem argumentum. Ergo &c. Si autem (vt consequens est) immediate ac per se; habetur intentum.

7 Respondebis forte potentias non effici actiue à forma, cuius sunt potentie; sed vel in ea effici à generante; vel ab ea emanare, pullulare, resultare ex vi existentia eius: adeoque non valere argumentum hactenus factum, quod supponit potentias à forma actiue effici.

Sed contra, quia non fugitur vis argumenti sic dicendo. Nam etsi forma non sit actiua ad productionem suarum potentiarum: necesse tamen est, vt actiua sit ad eas mouendas, & applicandas; id vero sufficit ad propositum: quia, si est ad id actiua; certe vel per se, atque immediate; vel per potentiam aliquam aliam à se distinctam: & dico *aliam*, quia euidenter ea quam applicat vel mouet, non est illa per quam applicat vel mouet. Sicut non est ea per quam potest ipsam applicare, & mouere. Probo autem necessarium esse, vt si forte potentias illas à se distinctas forma non producat sua actiuitate, & actione; eadem tamen seu sibi subnatas, seu sibi à generante datas moueat, vt dixi, & applicet ad opus quoties per eas radicaliter agit: sic arguuntur.

Si potentias illas, vt dicitur, à se distinctas & à se non productas forma, seu quævis substantia neque mouet, neque applicat agendo in eas, vt illæ agant: nullo modo dici poterit agere per eas. Atqui hoc est falsum, & est contra aduersarios. Igitur &c.

Quoad minorem, patet hoc esse contra aduersarios, dum fatentur formam esse principium radicale actionis quæ sit à potentia: & aliunde res clara est, formam seu substantiam esse, quæ per potentias agit; sicut illa ipsa est, quæ per potentias potest, nempe potest agere; ad quid enim aliud est *posse*, nisi ad *agere*? si ergo per potentias potest agere, dum est solum in actu primo; consequenter per eas agit, dum in actu secundo est. Et potentia non est nullius, sed est potentis; forma autem ipsa est, quæ est potens per potentiam: & actio cum sit formaliter agentis; radicaliter autem sit potentis agere: hoc ipso actio potentia est radicaliter actio formæ, seu substantia cuius illa est potentia.

Prob. maior. Principium radicale, seu causa radicalis; siue, ex ante dictis, causa remota, si non aliquo modo est causa causæ proximæ. Et (quod idem est) nullo modo per potentias dicitur agere, si non aliquo modo est causa potentiarum. Atqui, vt sit causa causæ proximæ duo tantum sunt modi; nempe vel primo vt sit causa existentia eius, vel secundo vt sit causa actionis eius; vt antea dictum est; hoc est, vel producendo actiue ipsam; vel actiue mouendo eam, siue applicando vt agat. Ergo si potentias suas forma non mouet, vel applicat &c. (cui aliunde, vt vult aduersarius, non eas producat) nullo modo dici poterit per potentias agere.

Clarius probatur maior eadem. Agere per potentias, est aliquo modo esse causam actionis potentiarum; siue esse causam, quod potentia agant. Atqui esse eo modo causam, importat actiuitatem. Ergo &c. Et patet hæc minor; quia ita esse causam, est esse causam in genere causæ efficientis; non vero finalis aut formalis &c. causa vero efficiens, est agens.

8 Respondebis adhuc fortassis tertio ad hanc maiorem vltimam, dicendo formam non agere per potentias aliter, quam denominatiue; hoc est, potentias, quæ agunt, esse eius potentias, agereque non suo, sed eius nomine, vt pote quia eius sunt; vnde agentis denominatio retrahitur ad substantiam, veluti ad radicem potentiarum: formaliter autem substantia neque agit, neque applicat potentias, neque eas mouet. Potestque responsio valere contra me ipsum, qui causam remotam dico non physice, sed solum denominatiue esse causam actionis causæ proximæ.

Sed contra. Quia in primis hæc responsio neque satisfacit, neque me vrget aut premit; qui ad hanc denominationem existimo nullo modo sufficere quod causa proximæ sit aliquid pertinens ad causam remotam ratione solius possessionis, vel solius dominij; nisi etiam sit eius, ratione imperij vel alterius impulsus. Ac deinde, ratio est manifesta in moralibus, quatenus vir prudens nullus dicat esse me causam (ne quidem remotam, vel remotissimam) homicidij, ex eo præcisè quod seruus, qui meus est, occiderit; si non ego ei mandauim; aut si non impediui cum possem: vel ex eo quod ensis, qui est meus, occiderit, quem ego non moui &c. Tertio, ratio etiam est manifesta in physicis (de quibus tantum sermo est; nam si substantia est vtunque causa actionis physice suarum potentiarum, est sine dubio causa physica, non moralis) quia physica actio non tribuit physicam denominationem agentis (agentis, inquam, siue proxime, siue remote) nisi ei à quo est, & pendet vere physice, vt ab agente per eam proxime, vel remote. At vero causam proximam v.g. ensẽ esse aliquid pertinens ad me possesse, non

non